

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Ҳамроев Ҳабибулло дар мавзуи дар мавзуи “Ҷанбаҳои педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз руи ихтисоси 13.00.01 – педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст

Мубрам ва муҳим будани таҳқиқоти диссертатсионии докторабарандаи дараҷаи илмӣ Ҳамроев Ҳабибулло дар он аст, ки мавзуи хеле муҳим - ҷанбаҳои педагогии ташаккули маҳорату малакаҳои кор бо матн, дарки маъноӣ он ва хониши бошуурона дар хонандагони хурдсол ва асосҳои методии таълиқи он дар раванди таълим дар синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Тоҷикистонро, ки то ба имрӯз аз ҷониби олимону педагогҳои ҷумҳурий ба таври мукаммалу алоҳида таҳқиқи илмӣ-амалии он анҷом дода нашудааст, барои омӯзишу таҳқиқ интихоб ва коркард кардааст.

Дар диссертатсия ҷанбаҳои дидактикӣ ва заминаҳои психологӣ-педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ, марҳилаҳои шиносонидани хонандагон бо матн, омилҳои асосии ташаккули фикр, малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона, мафҳуми дарк, мазмун ва моҳияти тафаккур, аҳамияти истифодаи воситаҳои фразеологӣ ва тасвир дар ташаккули малакаҳои дарки маъно, роҳи усулҳои ташаккули фаъолияти маърифатии хонандагони синфҳои ибтидоӣ, нақши усулҳои анъанавӣ ва интерактивии таълим дар ташаккули ин малакаҳо, масоили таълими ҳамгиро ҳамчун омилҳои асосии ташаккули малакаҳои дарки маъно ва хониши бошуурона дар синфҳои ибтидоӣ мавриди баррасӣ қарор ёфта, ҷараёни баргузори таҳқиқоти озмоишӣ асосҳои назариявӣ ва шароитҳои педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона дар синфҳои ибтидоӣ ва натиҷагирӣ аз онҳо шарҳу тавсиф шудаанд.

Муаллифи таҳқиқоти диссертатсионӣ хеле дуруст ва воқеъбинона таъкид кардааст, ки дарки маъно ҳеҷ гоҳ бе фаъолонидани фикр ва гузоштани заминаҳои психологӣ-педагогӣ ба хонандагон муяссар намешавад. Аз ин рӯ, бачаро ба маънифаҳмӣ на танҳо муаллим, балки падару модар қаблан бояд тайёр кунанд. Яъне волидайн ба фарзанди ҳеш аз рӯзҳои аввали нутқ қарданаш бо суханони шевою равшану мувофиқ намоянд, ба саволҳои кӯдак бо ҷавобҳои саҳеҳ, равшану возеҳ ҷавоб

диҳанд. Хуллас, ягон суолашро бе ҷавоб нагузоранд, дар акси ҳол фарзанд кундзехну бефаҳм тарбия меёбад ва минбаъд мактаб ҳам ҳатто аз уҳдаи таълиму тарбияи хуби чунин кӯдак баромада наметавонад.

Арзишмандии кори диссертатсионии Ҳамроев Ҳабибуллоро ба таври зайл арзёбӣ намудан мумкин аст:

- дастгоҳи илмӣ татқиқот мувофиқи талабот ба иҷрои корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ дар соҳаи педагогика таҳия ва роҳандозӣ карда шудааст;

- дар заминаи омӯхта шудани дараҷаи коркарди мавзӯ аз тарафи олимони тоҷику хориҷӣ паҳлӯҳои гуногуни ҷанбаҳои педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн ва дарки маъно дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст ва дар ин замина пешниҳоду хулоса ва тавсияҳои методӣ манзур шудааст;

- мазмун ва муҳтавои кори диссертатсионӣ ба нақшаи таҳиякардашуда мувофиқат менамояд;

- муаллиф кушиш намудааст масъаларо вобаста ба талаботҳои ҷомеаи муосир ва имкониятҳои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ тарҳрезӣ ва татбиқ кунад. Барои иҷрои ин амал кӯшиш намудааст аз сарчашмаҳои мавҷудаи илмӣ зиёд оид мавзӯи таҳқиқоташ баҳрабардорӣ намуда, маводи назариявиро бо таҷрибаи амалӣ алоқаманд намояд;

- ташкилу баргузориҳои кори озмоишӣ ба муаллиф имконият додааст, ки шароитҳои педагогӣ ва роҳу усулҳои самарабахши ташаккули малакаҳои кор бо матн ва дарки маъно дар хонандагони синфҳои ибтидоиро муайян намуда, роҷеъ ба ин масъала андешаҳои тавсияҳои арзишманди худро ибраз ва ироа намояд;

- хулосаҳо ба бобҳои аввал ва дуюм, хулосаи умумӣ ба мақсаду вазифаҳои татқиқот, мазмуни матн ва натиҷагирӣ аз қисмати назариявӣ ва амалии кор мувофиқат менамояд;

- ҳангоми иҷрои таҳқиқоти диссертатсионӣ муаллиф аз сарчашмаҳои илмӣ-назариявӣ, осори адибон, анъанаву арзишҳои миллӣ, татқиқотҳои олимони ва ғайра хеле моҳирона ва хуб истифода кардааст.

Дигар аз корҳои шоёне, ки муҳаққиқи ҷавон дар раванди таҳқиқот анҷом додааст, аз ҷониби мавсуф ба суботи расонидани таҳлилу арзёбии нақшаву барномаҳои таълим ва китобҳои дарсии синфҳои ибтидоӣ аст. Дар ин қарина муҳаққиқ объективона андешаву хулосаҳои худро ибраз намуда, таъкид кардааст, "...талаботе, ки барномаи синфҳои ибтидоӣ нисбати маънифаҳмӣ гузоштааст, ба назари мо ҳанӯз номукаммаланд. Беҳтар мешуд, ки минбаъд дар барномаҳои таълимӣ роҳу усулҳои кор бо матн, хониши бошуурона ва маънифаҳмӣ пурратару васеътар дақиқ нишон дода шавад, то ки он талаботи дарк кардани мазмуни матнро аз

тарафи хонандагони синфҳои ибтидоӣ ба дараҷаи кофӣ конеъ гардонда тавонад”.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки натиҷаи амалии таҳқиқот ва тавсияҳои методие, ки таҳия ва ироа шуданд, имконият медиҳанд, ки талаботи барнома нисбати кор бо матн, дарки маънӣ ва хониши бошуурона дар китобҳои дарсӣ таҷдиди назар карда шаванд; роҳи усулҳо ва технологияи коркарду санчидашудаи пешниҳодгардида метавонанд дар раванди таълими забони тоҷикӣ дар синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии Тоҷикистон мавриди истифода қарор гиранд; тавсияҳои методии таҳияшуда тақмили раванди таълими забони тоҷикиро дар синфҳои ибтидоии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Ҷумҳурии дар самти ташаккули малакаҳои кор бо матн ва хониши бошуурона таъмин хоҳанд кард.

Хулоса, диссертатсияи Ҷамроев Ҷабибулло дар мавзӯи дар мавзӯи “Ҷанбаҳои педагогии ташаккули малакаҳои кор бо матн, дарки маъно ва хониши бошуурона дар хонандагони синфҳои ибтидоӣ” ба талаботи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсияҳо барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯи ихтисос, номзади илм ва доктори илм, авторефератҳо ва мақолаҳои илмӣ чопшуда доир ба мавзӯи диссертатсия ҷавобгӯ буда, муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01- Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад.

Номзади илмҳои педагогӣ,
мушовири ректори Донишқадаи
ҷумҳуриявии тақмили ихтисос ва
бозомӯзии кормандони соҳаи маориф

 Собиров Сафарбек

02.08.2022

Маълумот барои тамос: 734003, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе,
кӯчаи Нисормухаммад, 15; Телефон: (992 372) 227-63-91; Почтаи
электронӣ: s.sobirov.dti@mail.ru

«Имзои Собиров Сафарбекро тасдиқ мекунам»

Сардори раёсати кадрҳо
ва котиботи ДҶТИБКСМ

Аҳмадов Э.Ҳ.